

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Правопис закінчень іменників чоловічого роду в родовому відмінку

У родовому відмінку однини іменники чоловічого роду можуть мати закінчення **-а, -я, -у, -ю**.

1. Іменники чоловічого роду в родовому відмінку однини набувають закінчення **-а** (у твердій та мішаній групах), **-я** (у м'якій групі), коли вони означають:

а) назви осіб, власні імена та прізвища: *учня, робітникá, лікарá, сто́ляра; Андрі́я, Дмитра́, Шевче́нка, Франка́*; персоніфіковані предмети та явища: *Морозá, Місяця, Ві́тра* та ін.;

б) назви тварин і дерев: *вовка, дуба, жука́, зайця, кле́на, ясеня*;

в) назви предметів: *замка́, ножá, олі́вця, піджака́, плаща́, портфеля́, стола́ (й сто́лу), сті́льця*;

г) назви музичних інструментів: *бу́бна, контраба́са, ро́яля, саксофо́на*;

г) назви машин і їх деталей: *автомо́біля, комба́йна, мото́ра, по́ршня*;

д) назви мір довжини, маси, часу тощо: *гекта́ра, гра́ма, ме́тра, місяця, ті́жня (але ві́ку, ро́ку)*;

е) назви місяців і днів тижня: *вівторка, жовтня, листопада* (але *листопада* — назва процесу);

є) назви грошових знаків: *долара, цента, тугрика, франка*;

ж) числові назви: *десятка, мільйона, мільярда*;

з) назви населених пунктів: *Києва, Тернополя, Луцька*;

Примітка. Але **-у, -ю** пишеться у складених назвах населених пунктів, другою частиною яких є іменник, що має звичайно в родовому відмінку закінчення **-у**: *Зеленого Гаю, Кривого Рогу, Широкого Яру* тощо.

и) інші географічні назви з наголосом у родовому відмінку на кінцевому складі, а також із суфіксами присвійності **-ов, -ев (-єв), -ин (-їн)**: *Дністра, Збруча, Сиваша, Харкова, Пирятина*;

і) терміни іншомовного походження, які означають елементи будови чогось, конкретні предмети, геометричні фігури та їх частини: *радіуса, ромба, сектора, атома*, а також українські за походженням суфіксальні слова-терміни: *відмінка, займєнника, імєнника, числівника, трикутника* тощо, але: *віду, роду, складу, способу*.

2. Закінчення -у (у твердій і мішаній групах), **-ю** (у м'якій групі) мають іменники чоловічого роду на приголосний, коли вони означають:

а) речовину, масу, матеріал: *асфальту, борщу, вівку, гасу, граніту, квасу, меду, сіру* (але *хліба*);

б) збірні поняття: *ансамблю, атласу, гаю, гурту, каталогу, колективу, рою, тексту, хору*; сюди належать назви кущових і трав'янистих рослин: *барвінку, бузку*,

горо́ху, звіробо́ю, очере́ту, щавлю́, ячме́ню (але ві́вса), а також назви сортів плодових дерев: рене́ту, ренкло́ду та ін.;

в) назви будівель, споруд, приміщень та їх частин: *вокза́лу, га́нку, да́ху, заво́ду, за́лу, коридо́ру, магази́ну, по́верху, універма́гу (але гаража́, млина́, хліва́; обидва закінчення -а(-я) та -у(-ю) можуть мати іменники: мо́сту й моста́, паркану́ й паркана́, плóту й плота́;*

г) назви установ, закладів, організацій: *інститу́ту, клубу́, коміте́ту, університету́;*

г) переважна більшість слів із значенням місця, простору тощо: *абза́цу, байра́ку, кра́ю, лимáну, лу́гу, майдáну, ро́ву, ручаю́, яру́ (але горба́, ху́тора, а також зменшені форми на -к: ліска́, ставка́, ярка́);*

д) явища природи: *ві́хору, вогню́, ві́тру, гра́ду, інею, тумáну;*

е) назви почуттів: *бо́лю, гні́ву, жа́лю, стра́ху;*

е) назви процесів, станів, ознак, явищ суспільного життя, загальних і абстрактних понять: *бі́гу, ві́нятку, достáтку, екза́мену, моме́нту, прогрéсу, ремо́нту, хо́ду (але ривка́, стрибка́);*

ж) назви ігор і танців: *баскетбо́лу, ва́льсу, волейбо́лу, те́нісу, хокéю (але гонака́, козака́);*

з) географічні назви (крім зазначених у ч. 1): *Бу́гу, До́ну, Сві́тязю, Донба́су, Кита́ю, Памі́ру;*

и) терміни іншомовного походження, що означають фізичні або хімічні процеси, частину площі й т. ін.: *ана́лізу, імпульсу́, а також літературознавчі терміни: е́посу, жа́нру, жу́рналу, мі́фу, сю́жетеу тощо;*

по́клик, -у
поклі́н, -ло́ну
по́крив, -у
покрі́вельник, -а
покрі́й, -ро́ю
покрóв, -у
покрóвитель, -я
покупéць, -пця́
по́лів, -у
по́лін, -у́
по́лиск, -у
полі́глот, -а
поліго́н, -у
поліетилéн, -у
полі́п, -а
по́ліс, -а
полі́т, -льо́ту
поліца́й, -я
поліщúк, -а́
полк, -у
полко́вник, -а
полковóдець, -дця
по́ловець, -вця
полóн, -у
полонéз, -у
полта́вець, -вця
полтавча́нин, -а
полу́денко, -нка
по́лудень, -дня
полу́мисок, -ска
полуста́нок, -нку
по́люс, -а
поля́к, -а

поля́рник, -а
помазо́к, -зка́
помара́нч, -а
по́мах, -у
помéл, -у
помідо́р, -а
помі́ст, -мо́сту
помі́чник, -а́
помі́щик, -а
помпо́н, -а
понево́лювач, -а
понеді́лок, -лка
по́нчик, -а
поперéдник, -а
по́перек, -у
по́пит, -у
по́піл, -пелу
поплаво́к, -вка́
пора́дник, -а
порéй, -ю
порі́в, -у
порі́г, -ро́га
порі́жок, -жка
порі́з, -у
поролóн, -у
порóм, -а
порóмник, -а
по́рох, -у
порошо́к, -шку́
порт, -у
портре́т, -а
португа́лець, -льця
портфе́лик, -а

портфѣль, -я
 порух, -у
 поручень, -чня
 поручик, -а
 поручитель, -я
 порушник, -а
 порядок, -дку
 порятунок, -нку
 पोсаг, -у
 поселенець, -нця
 посередник, -а
 посипальник, -а
 посібник, -а
 посів, -у
 посівальник, -а
 посланець, -нця
 послідовник, -а
 послух, -у
 послушник, -а
 посміх, -у
 посол, -сла
 पोсох, -а
 поспіх, -у
 пост, -а
 постамент, -у
 постановник, -а
 постій, -тою
 постіл, -тола
 постріл, -у
 поступ, -у
 посуд, -у
 потиск, -у
 потік, -току

потічок, -чка
 потімок, -мка
 потоп, -у
 Потсдам, -а
 потяг, -а (*поїзд*)
 і -у (*почуття*)
 похід, -ходу
 похорон, -у
 похрєсник, -а
 поцілунок, -нку
 Почаїв, -аєва
 початківець, -вця
 початок, -тку (*вихідний пункт*) і -тка (*колос*)
 почерк, -у
 почін, -у
 починок, -нка (*пряжа*)
 пошта́мт, -у
 пошта́р, -я
 пошто́вх, -у
 пошук, -у
 по́яс, -а (*насок; талія*)
 і -у (*смуга, зона*)
 поясо́чок, -чка
 пра́ведник, -а
 праві́тель, -я
 пра́внук, -а
 правозна́вець, -вця
 право́пис, -у
 пра́дід, -а
 пра́жець, -жця
 пра́ктик, -а
 практикант, -а

Диктанти

Записати текст. Знайти і підкреслити іменники чоловічого роду в родовому відмінку. Виділити закінчення іменників.

1. ...Раптом посеред третього уроку пролунав дзвінок. Нас збирають на пришкільному майдані. Директор стоїть перед нами якийсь дивно розгублений. Губи його помітно тремтять, як в учня біля класної дошки. І ті губи дня дев'ятого місяця травня року 1945 провістили нам, що війна закінчилася.

За Б.Олійником

2. Одного сонячного дня пішов я до лісу. Осінь одягла дерева в барвисті сукні. У зелені коси берізки вплела золоті стрічки. Прощальним багрянцем спалахнуло листя клена. Жевріють вогниками кетяги калини. Не чути веселого співу птахів. Важкі коричневі жолуді падають з дуба.

На схилі яру мою увагу привернув виритий пісок і купа листя. Це розчистив своє підземне житло борсук. Біля мене заворушилася листяна кулька. Я побачив їжака. Він поспішав до своєї нірки. З гілки горіха стрибнула моторна білочка. Лісові мешканці готуються до зими.

3. Від краю до краю затягнули небо густі сірі хмари. З них сіє дрібний дощ. Від холоду жовтіють трави, в'януть квіти. Тремтять холодними вогниками листки осики. Тільки дуб не скорився осінньому холоду. На-

летить вітер, спробує зірвати його вбрання. Задзвенить своїм бронзовим листям могутній дуб і не скине його до самої весни.

4. Випадок на озері

Мисливець надибав лісок і вирішив відпочити. Стояла тиша.

Але ось із хаші за озером почувся різкий тріск. З лісу вискочив лось, величезними стрибками кинувся до берега озера. Мисливець побачив, що на спині у лося сидить плямистий звір. Лось швидко стрибнув у воду і зник з головою.

Незабаром він з'явився, але на спині вже не було звіра. Хижаком була велика рись. Вона швидко попливла до берега і заховалася в лісі.

5. На будові

Петрик з батьком приїхав на будову. Самоскид зупинився біля підйомного крана. З гуркотом висипалося каміння. Петрик підняв голову. Підйомний кран ухопив важкий ящик цегли і легко підняв його до дев'ятого поверху. Там будівельники забрали вантаж і висипали цеглу з ящика. А кран опустив гака додолю за новим вантажем.

6. На лісовій галявині

Зима. Лісова галявина вкрита пухким шаром снігу. Тихо навкруги. Життя ніби завмерло. Але це не так.

Біля куща з-під снігу стирчить пень. Це — справжній теремок. Під його корою сховалася від холоду комашка. У корі під коренем примостилася ящірка.

ЗМІСТ

Правопис закінчень іменників чоловічого роду в родовому відмінку	3
Цікаво знати.....	7
Український алфавіт.....	8
Словник.....	9
Система вправ з іменниками чоловічого роду в родовому відмінку	121
Письмо з пам'яті	127
Диктанти	129
Вибіркові диктанти.....	131
Творчі диктанти	133
Література	134